

บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
เรื่อง การใช้เครื่องแบบปกติขาวของพนักงานสถาบันส่งเสริม
การสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีได้มีหนังสือ ที่ ศธ ๕๓๐๔.๒/๔๑๖ ลงวันที่ ๒๓ มกราคม ๒๕๕๘ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สรุปลงความได้ว่า สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมีฐานะเป็นนิติบุคคลภายใต้การกำกับดูแลของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ มีความประสงค์ให้พนักงานของสถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแต่งกายเครื่องแบบปกติขาวในงานรัฐพิธีและราชพิธีต่าง ๆ โดยคณะกรรมการสถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีอาศัยอำนาจตามความในข้อ ๑๐ แห่งประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๔๒ ลงวันที่ ๑๖ มกราคม พ.ศ. ๒๕๑๕ ซึ่งถูกยกเลิกโดยพระราชบัญญัติสถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี พ.ศ. ๒๕๔๑ ออกข้อบังคับสถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ว่าด้วยเครื่องแบบพนักงาน พ.ศ. ๒๕๓๔ ซึ่งมีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๒๓ เมษายน ๒๕๓๔ เป็นต้นมา แต่เนื่องจากพระราชบัญญัติสถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี พ.ศ. ๒๕๔๑ มิได้มีบทบัญญัติว่าด้วยการกำหนดเครื่องแบบไว้เป็นการเฉพาะ ดังนั้น เพื่อให้การแต่งเครื่องแบบปกติขาวของพนักงานสถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเป็นไปอย่างถูกต้อง จึงขอหารือประเด็นปัญหาข้อกฎหมายดังต่อไปนี้

๑. ข้อบังคับสถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ว่าด้วยเครื่องแบบพนักงาน พ.ศ. ๒๕๓๔ ใช้ได้หรือไม่

๒. หากข้อบังคับสถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ว่าด้วยเครื่องแบบพนักงาน พ.ศ. ๒๕๓๔ ไม่สามารถบังคับใช้ได้ จะมีแนวทางปฏิบัติอย่างไรเพื่อให้พนักงานสามารถใช้ได้อย่างถูกต้องตามกฎหมาย

คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๘) ได้พิจารณาข้อหารือของสถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี โดยมีผู้แทนสำนักนายกรัฐมนตรี (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ) และผู้แทนกระทรวงศึกษาธิการ (สำนักงานปลัดกระทรวงและสถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี) เป็นผู้ชี้แจงข้อเท็จจริงแล้ว มีความเห็นในแต่ละประเด็นดังนี้

ประเด็นที่หนึ่ง เห็นว่า ข้อ ๑๐^๑ แห่งประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๔๒ ลงวันที่ ๑๖ มกราคม พ.ศ. ๒๕๑๕ บัญญัติให้คณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่วางนโยบายและควบคุมดูแล

ส่งพร้อมหนังสือ ที่ นร ๐๙๐๖/๖๕ ลงวันที่ ๒๒ เมษายน ๒๕๕๘ ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา มีถึงสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี

^๑ข้อ ๑๐ คณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่วางนโยบาย และควบคุมดูแลโดยทั่วไปซึ่งกิจการของสถาบัน อำนาจหน้าที่เช่นนี้ให้รวมถึง

โดยทั่วไปซึ่งกิจการของสถาบัน อันเป็นอำนาจหน้าที่โดยทั่วไปในทางบริหารเพื่อวางแนวทางปฏิบัติภายใน
หน่วยงานและคณะกรรมการสถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีได้อำนาจดังกล่าว
กำหนดข้อบังคับสถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ว่าด้วยระเบียบแบบพนักงาน
พ.ศ. ๒๕๓๔ ต่อมาได้มีการปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยสถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และ
เทคโนโลยี โดยได้ยกเลิกประกาศของคณะปฏิวัติดังกล่าวและประกาศใช้บังคับพระราชบัญญัติสถาบัน
ส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี พ.ศ. ๒๕๔๑ และในมาตรา ๓๘^๒ แห่งพระราชบัญญัติ
ดังกล่าว ได้กำหนดบทเฉพาะกาลให้ข้อบังคับที่ออกโดยอาศัยอำนาจตามประกาศของคณะปฏิวัติ
ดังกล่าวซึ่งใช้บังคับอยู่ในวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ให้ใช้บังคับได้ต่อไปเท่าที่ไม่ขัดหรือแย้ง
กับบทบัญญัติในพระราชบัญญัตินี้ จนกว่าจะมีการออกข้อบังคับตามพระราชบัญญัตินี้
ซึ่งเมื่อพิจารณาข้อบังคับสถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ว่าด้วยระเบียบ
พนักงาน พ.ศ. ๒๕๓๔ เห็นว่า ไม่ขัดหรือแย้งกับบทบัญญัติในพระราชบัญญัติสถาบันส่งเสริมการสอน
วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี พ.ศ. ๒๕๔๑ ดังนั้น ข้อบังคับสถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และ
เทคโนโลยี ว่าด้วยระเบียบพนักงาน พ.ศ. ๒๕๓๔ ย่อมมีผลใช้บังคับได้ต่อไป

สำหรับกรณีตามปัญหาที่หารือนี้ สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และ
เทคโนโลยีประสงค์ที่จะหารือเกี่ยวกับการใช้ระเบียบปกติของพนักงานสถาบันส่งเสริม
การสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีตามข้อบังคับสถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
ว่าด้วยระเบียบพนักงาน พ.ศ. ๒๕๓๔ คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๘) เห็นว่า ระเบียบปกติ
ตามข้อบังคับสถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ว่าด้วยระเบียบพนักงาน พ.ศ. ๒๕๓๔
มีรายละเอียดที่กำหนดไว้เป็นการเฉพาะของสถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
เช่น ลักษณะและลวดลายของอินทราณู คุมตราสถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
และตราสถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่หน้าหมวก เป็นต้น ระเบียบนี้จึงมิใช่
ระเบียบปกติของทางราชการซึ่งมีกฎหมายบัญญัติคุ้มครองการแต่งเครื่องแบบนั้นไว้เป็นการเฉพาะ

(ต่อจากเชิงอรรถที่ ๑)

- (๑) ออกข้อบังคับว่าด้วยการปฏิบัติงานของสถาบันและการกำหนดค่าธรรมเนียม
 - (๒) ออกข้อบังคับว่าด้วยการจัดแบ่งส่วนงานและการปฏิบัติงานของส่วนงานนั้น
 - (๓) ออกข้อบังคับว่าด้วยการรับเงิน การจ่ายเงิน การเก็บรักษาเงิน การบัญชี และการสอบ
บัญชีภายในของสถาบัน
 - (๔) ออกข้อบังคับว่าด้วยการกำหนดตำแหน่ง อัตราเงินเดือน และค่าจ้างสำหรับพนักงานและ
ลูกจ้าง และค่าใช้จ่ายอย่างอื่นของสถาบัน
 - (๕) ออกข้อบังคับว่าด้วยการบรรจุ การแต่งตั้ง การถอดถอน ระเบียบวินัย และการลงโทษ
สำหรับพนักงานและลูกจ้างของสถาบัน
 - (๖) ออกข้อบังคับว่าด้วยการร้องทุกข์สำหรับพนักงานและลูกจ้างของสถาบัน
 - (๗) ออกข้อบังคับว่าด้วยกองทุนสำหรับสงเคราะห์ผู้ปฏิบัติงานของสถาบันและครอบครัว
- ข้อบังคับตามข้อนี้ ถ้ามีข้อจำกัดอำนาจของผู้อำนวยการสถาบันในการทำนิติกรรมไว้
ประการใด ให้รัฐมนตรีประกาศในราชกิจจานุเบกษา

^๒มาตรา ๓๘ บรรดาประกาศ คำสั่ง ข้อบังคับ และระเบียบที่ออกโดยอาศัยอำนาจตามประกาศ
ของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๔๒ ลงวันที่ ๑๖ มกราคม พ.ศ. ๒๕๑๕ ซึ่งใช้บังคับอยู่ในวันที่พระราชบัญญัตินี้
ใช้บังคับ ให้ใช้บังคับได้ต่อไปเท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับบทบัญญัติในพระราชบัญญัตินี้ ทั้งนี้ จนกว่าจะมีการออก
ประกาศ คำสั่ง ข้อบังคับหรือระเบียบตามพระราชบัญญัตินี้

ฉะนั้น พนักงานสถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีจึงสามารถใช้รูปแบบปกติขาวตามข้อบังคับสถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ว่าด้วยรูปแบบพนักงาน พ.ศ. ๒๕๓๔ เพื่อเข้าร่วมรัฐพิธีหรือราชพิธีได้ เว้นแต่เฉพาะในส่วนที่กำหนดให้ใช้เครื่องหมายกระทรวงศึกษาธิการนั้น การใช้เครื่องหมายแสดงสังกัดหรือเครื่องหมายอื่น ๆ ประกอบเครื่องแบบข้าราชการฝ่ายพลเรือน เช่น การใช้เครื่องหมายแสดงสังกัดรูปตราเสมอธรรมจักรเป็นส่วนหนึ่งของเครื่องแบบข้าราชการกระทรวงศึกษาธิการต้องดำเนินการตามพระราชบัญญัติเครื่องแบบข้าราชการฝ่ายพลเรือน พุทธศักราช ๒๔๗๘

เมื่อในปัจจุบันสถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมีฐานะเป็นหน่วยงานของรัฐที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการมีอำนาจหน้าที่กำกับดูแลโดยทั่วไป แต่สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมิใช่ส่วนราชการในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ ดังนั้น การนำเครื่องหมายแสดงสังกัดรูปตราเสมอธรรมจักรที่กำหนดขึ้นตามความในข้อ ๒^๓ แห่งกฎสำนักนายกรัฐมนตรี ออกตามความในมาตรา ๗^๔ แห่งพระราชบัญญัติเครื่องแบบข้าราชการฝ่ายพลเรือน พุทธศักราช ๒๔๗๘ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยกฎสำนักนายกรัฐมนตรี ฉบับที่ ๗๑ (พ.ศ. ๒๕๒๓) ออกตามความในพระราชบัญญัติเครื่องแบบข้าราชการฝ่ายพลเรือน พุทธศักราช ๒๔๗๘ มาใช้ประกอบเครื่องแบบปกติขาวของพนักงานสถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี จึงไม่อาจกระทำได้

ประเด็นที่สอง เห็นว่า เมื่อได้ให้ความเห็นในประเด็นที่หนึ่งแล้ว จึงไม่จำเป็นต้องให้ความเห็นในประเด็นที่สองอีก

(นายธรรมนิศย์ สุ่มันตกุล)

รองเลขาธิการฯ รักษาการแทน

เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

เมษายน ๒๕๕๘

^๓ข้อ ๒ ภายใต้บังคับแห่งข้อ ๓ และข้อ ๔

๒.๑ เครื่องแบบปฏิบัติราชการ ประกอบด้วย

๑.๑

๑.๑

(๗) เครื่องหมายแสดงสังกัด ให้มีเครื่องหมายแสดงสังกัดทำด้วยโลหะโปร่งสีทอง

ไม่มีขอบ สูง ๒ เซนติเมตร ติดที่คอเสื้อตอนหน้าทั้งสองข้าง เป็นรูปดังต่อไปนี้

๑.๑

๑.๑

กระทรวงศึกษาธิการ รูปตราเสมอธรรมจักร

๑.๑

๑.๑

“มาตรา ๗ ให้นายกรัฐมนตรีมีหน้าที่รักษาการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจออกกฎหรือข้อบังคับเพื่อปฏิบัติการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้

กฎหรือข้อบังคับนั้น เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้